

ความรู้สำหรับประชาชน - โรคฉี่หนูในภาวะอุทกภัย

ทำไมต้องสนใจโรคฉี่หนูในช่วงน้ำท่วม?

โรคฉี่หนูเป็นโรคที่พบบ่อยหลังน้ำท่วมและนับเป็นหนึ่งในโรคระบาดที่อันตรายเพราะอาจทำให้ถึงกับเสียชีวิตในเวลาเพียงไม่กี่วันหลังจากเริ่มป่วย หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่หลาย ๆ ครั้งจะพบว่าโรคฉี่หนูระบาดและมีผู้เสียชีวิตหลายราย ในบางเหตุการณ์ผู้ที่เป็นอาสาสมัครไปช่วยผู้ประสบภัยเป็นกลุ่มผู้เสียชีวิตมากกว่าตัวผู้ประสบภัยเสียอีก (นาน ประมาณ 5-6 ปีก่อน)

สถานการณ์การป่วยและการเสียชีวิตในเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งนี้

ระหว่างเดือนกันยายนถึงตุลาคม 2554 มีรายงานผู้ป่วยโรคฉี่หนูในพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม 208 ราย พบว่ามีผู้เสียชีวิตถึง 10 ราย โดยที่ทุกรายมีประวัติเสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรสิสได้แก่ ทาปลาขณะน้ำท่วม 5 ราย มีการเลี้ยงสัตว์ที่บ้านขณะน้ำท่วม 3 ราย เกี่ยวข้าวขณะน้ำท่วม 2 ราย และขนของหนีน้ำท่วม 1 ราย

ส่วนใหญ่จะมีอาการยังไง และเชื้อเข้าสู่ร่างกายได้ทางไหน?

ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีไข้ ปวดกล้ามเนื้อ บางรายมีอาการปวดหัว ตาแดง แต่จะมีบางส่วนซึ่งมีอาการรุนแรง ในกลุ่มนี้จะมีอาการไตวาย (ปัสสาวะไม่ออก) ตับวาย (ตัวเหลือง ตาเหลือง) อาจมีอาการเหนื่อย ไอ เป็นเลือด และช็อค (ไม่รู้สึกรู้สึ) เป็นต้น ในคนที่รอให้มีอาการมากแล้วจึงมารักษา มักจะเสียชีวิต ส่วนใหญ่ในผู้ที่มีอาการรุนแรงอาการจะแยลงอย่างรวดเร็วในวันที่ 4-5 หลังจากเริ่มมีไข้

ปัจจัยเสี่ยงของการติดเชื้อคือการมีบาดแผลบริเวณร่างกายที่โดนน้ำโดยเฉพาะบริเวณเท้า บาดแผลนี้อาจเป็นเพียงรอยถลอก หรือแม้แต่แผลจากน้ำกัดเท้า นอกจากนี้เชื้อยังสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยการกิน แต่วิธีนี้จะไม่ค่อยพบบ่อย ระยะเวลา นับจากวันที่เชื้อเข้าสู่ร่างกายจนถึงวันที่เริ่มมีอาการอยู่ระหว่าง 2-30 วัน

คนที่อยู่ในเมืองจะเป็นโรคนี้อย่างไร? เคยได้ยินแต่ว่าเป็นในชนบท

พบทั้งในเมืองและในชนบทเนื่องจากสัตว์ที่มีเขี้ยวมีทั้งหมู่บ้าน หนูนา หมา วัว ควาย และหมู โดยที่สัตว์ส่วนใหญ่ไม่มีอาการ แต่ปล่อยเชื้อออกมาทางปัสสาวะ หนูเป็นสัตว์นำโรคที่พบบ่อยที่สุด และหนูจะมีปริมาณมากขึ้นในช่วงน้ำท่วม เนื่องจากหนีน้ำออกมาและปริมาณขยะมีมากขึ้น หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพฯ สงขลา น่าน และจังหวัดอื่นๆพบการระบาดของโรคฉี่หนูเกือบทุกครั้ง

มักพบผู้ป่วยมากในช่วงที่น้ำเริ่มลด โดยเชื้อจะอยู่ในน้ำที่ท่วมขังหรือในโคลนที่มากับน้ำ กิจกรรมที่พบบ่อยว่าเกี่ยวข้องกับการป่วยคือการทำความสะอาดบ้าน ล้างโคลนออกจากบ้านหลังน้ำลด การหาปลาหรือเกี่ยวข้าวในน้ำที่ท่วมขัง

จะต้องทำอย่างไรจึงจะป้องกันตัวเองจากโรคฉี่หนูในช่วงน้ำท่วม?

- ใส่รองเท้าเมื่อเดินในน้ำ ทั้งนี้การใส่รองเท้าวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อลดโอกาสการเกิดแผล เช่น เทียบเศษแก้วหรือตะปู ไม่ใช่ใส่เพื่อไม่ให้เท้าสัมผัสน้ำ แต่ถ้าน้ำท่วมไม่สูงมากการใส่รองเท้าบูทหรือสวมถุงพลาสติกที่ยาวถึงต้นขาในลักษณะเหมือนการสวมถุงเท้าแล้วมัดด้วยเชือกเพื่อไม่ให้ถุงพลาสติกหลุดร่วงเพื่อป้องกันไม่ให้เท้าสัมผัสน้ำได้ก็จะยิ่งดี รวมทั้งใส่ถุงมือหนาๆเมื่อทำงานในน้ำ เพื่อป้องกันบาดแผล

- ไม่เดินแช่น้ำถ้าไม่จำเป็น โดยเฉพาะถ้ามีบาดแผล (พลาสติกหรือพลาสติกไม่สามารถกันน้ำได้ 100%) แต่ถ้าเลี่ยงไม่ได้ สวมถุงพลาสติกให้คลุมขาและเท้า (เหมือนข้อข้างบน) หรือบริเวณที่มีบาดแผล

ถ้าป้องกันไม่ได้ และเกิดมีอาการที่สงสัยโรคฉี่หนูแล้วจะต้องทำอย่างไร?

สำหรับประชาชนที่มีการลุยน้ำ ลุยโคลน หาปลาในช่วงน้ำท่วม ถ้ามีไข้ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ไม่ควรซื้อยามารับประทานเอง ควรรีบไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล หรือหน่วยแพทย์ที่ออกมาให้บริการในพื้นที่ และที่สำคัญต้องบอกให้แพทย์ทราบว่าอยู่ในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมหรือได้ไปสัมผัสน้ำท่วมก่อนเริ่มมีอาการ เพื่อช่วยให้แพทย์นึกถึงโรคฉี่หนู เพราะถ้าไม่บอกข้อมูลการสัมผัสน้ำท่วมแพทย์อาจรักษาแบบไขว่คว้าไป เพราะอาการในระยะเริ่มต้นจะแยกไม่ออกกับไข้ชนิดอื่น ๆ ทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะมีอาการรุนแรงได้

จัดทำโดย สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข